

UNIONENS HØJTSTÅENDE
REPRÆSENTANT FOR
UDENRIGSANLIGGENDER
OG SIKKERHEDSPOLITIK

Bruxelles, den 28.4.2015
JOIN(2015) 16 final

FÆLLES MEDDELELSE TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

**Handlingsplan vedrørende menneskerettigheder og demokrati (2015-2019)
"Menneskerettigheder skal fortsat stå højt på EU's dagsorden"**

Indledning

Formålet med nærværende fælles meddelelse fra Europa-Kommissionen og Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik er at bidrage til udarbejdelse af en ny handlingsplan vedrørende menneskerettigheder og demokrati for perioden 2015-2019.

Menneskerettigheder og demokrati som EU's styrende principper

Verden af i dag er ustabil og under hurtig forandring; det er en verden, hvor menneskerettigheder og demokratiske værdier ofte anfægtes og mange steder tilsidesættes. Der sker flere og mere alvorlige krænkelse af menneskerettighederne, civilsamfundets tiltag stækkes, konflikter har fået mange facetter, og autoritære regimer er blevet dristigere. Med globaliseringen følger nye udfordringer, som komplicerer beskyttelsen af menneskerettighederne yderligere.

Under disse forhold rettes den internationale opmærksomhed begribeligvis mod stabilitet. Varig stabilitet kan imidlertid ikke opnås gennem sikkerhed og økonomisk velstand alene. Borgernes loyalitet mod staten og deres tiltro til fredelige virkemidler afhænger af, hvorvidt de føler, at de er beskyttet mod vilkårlige afgørelser, og at deres synspunkter kan påvirke den politiske beslutningstagning. Dette kan kun opnås i et demokratisk samfund baseret på respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder, et samfund, hvor regeringen ikke er korrupt og skal stå til ansvar, parlamentet er i stand til at repræsentere befolkningens mange forskellige synspunkter og interesser, civilsamfundet er dynamisk, medierne frie og retssystemet uafhængigt.

Drøftelserne om målene for en bæredygtig udvikling efter 2015 med vægt på menneskerettigheder og kvinders rettigheder som selvstændige mål afspejler denne målsætning.

Dette er baggrunden for, at menneskerettighederne fortsat skal være i centrum af Unionens optræden udadtil. Unionens optræden udadtil bygger på artikel 21 i traktaten om Den Europæiske Union (TEU), der også bekræfter EU's rolle med hensyn til at fremme bl.a. demokrati, retsstatsprincippet, menneskerettighedernes universalitet og udelelighed samt respekt for grundsætningerne i De Forenede Nationers pagt og folkeretten. Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder er bindende for EU's institutioner og for medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten. Herudover er EU part i visse af De Forenede Nationers og Europarådets instrumenter som f.eks. FN's konvention om handicappedes rettigheder (UNCRPD). Unionens troværdighed som forkæmper for menneskerettighederne verden over hviler på disse grundpiller.

Menneskerettigheds- og demokratipakken 2012

I 2012 vedtog Unionen et ambitiøst program – **den strategiske ramme for menneskerettigheder og demokrati**¹ – som beskriver, hvordan den agter at opfylde sin traktatfæstede forpligtelse til at fremme demokrati, retsstatsprincippet samt menneskerettighedernes universalitet og udelelighed.

Næsten tre år efter vedtagelsen ligger den strategiske ramme og dennes prioriteringer og styrende principper fortsat til grund for Unionens tiltag.

¹ Rådsdokument af 25. juni 2012, ST 11855/12.

En anden milepæl i EU's menneskerettighedspolitik var beslutningen i 2012 om at oprette stillingen som **EU's særlige repræsentant (EUSR) for menneskerettigheder**. Den særlige repræsentant har styrket synligheden og effektiviteten af EU's menneskerettighedspolitik, øget samspillet med vores partnere og hjulpet os med at fremme specifikke prioriteringer. Rådets beslutning² om at forlænge den særlige repræsentants mandat med yderligere to år er en anerkendelse af vedkommendes vigtige rolle.

Det tredje vigtige element i den i 2012 vedtagne menneskerettighedspakke var **handlingsplanen vedrørende menneskerettigheder og demokrati (2012-2014)**³, der bidrog til gennemførelsen af forpligtelserne i den strategiske ramme.

Denne **handlingsplan** indeholdt 97 tiltag inden for en bred vifte af menneskerettigheds- og demokratispørgsmål, som både EU og - på nationalt plan - medlemsstaterne skulle gennemføre. Den forpligtede samtlige berørte parter til at opfylde klare målsætninger inden for veldefinerede tidsfrister.

Resultater af handlingsplanen for 2012-2014

Handlingsplanen for 2012-2014 havde stor betydning med hensyn til at sikre alle relevante berørte parter engagement og sikre, at de bevarede fokus på en række nøglemålsætninger. Det arbejde, der blev udført som led i handlingsplanen, førte til en række vigtige **resultater**.

Handlingsplanen øgede **integreringen af menneskerettighedshensyn** i samtlige EU's eksterne politikker og disses gennemførelsesforanstaltninger, hvilket gjorde en konkret forskel i praksis. De skridt, der er taget til at integrere menneskerettighedshensyn i de konsekvensanalyser, der foretages af lovgivningsmæssige og ikke-lovgivningsmæssige forslag, samt inddragelsen af menneskerettighedsevalueringer som en overordnet faktor ved udbetaling af EU-bistand er blot nogle få eksempler.

Handlingsplanen hjalp også EU med at udvikle de nødvendige værktøjer og ressourcer til at udforme og gennemføre **en mere sammenhængende politik**. Nedsættelsen i Bruxelles af Rådets Menneskerettighedsgruppe (COHOM), vedtagelsen af en række detaljerede EU-retningslinjer vedrørende centrale menneskerettighedsspørgsmål (religions- og trosfrihed⁴, rettighederne for lesbiske, bøsse, biseksuelle, transpersoner og interseksuelle (LGBTI-rettigheder)⁵, ytringsfrihed online and offline⁶), vedtagelsen af en værktøjskasse med henblik på en rettighedsbaseret tilgang til udvikling, vedtagelsen af lokale landestrategier for menneskerettigheder baseret på samarbejdet mellem EU-delegationerne og medlemsstaternes ambassader, oprettelsen af kontaktpunkter for menneskerettigheder i EU-delegationerne samt forbedringen af et målrettet uddannelsesforløb for EU-ansatte og medlemsstaternes diplomater har alt sammen bidraget til gennemførelsen af dette mål.

² Rådetsdokument af 12. februar 2015, ST 5716/15.

³ Rådetsdokument af 25. juni 2012, ST 11855/12.

⁴ Rådetsdokument af 24. juni 2013, ST 11491/13.

⁵ Rådetsdokument af 24. juni 2013, ST 11492/13.

⁶ Rådetsdokument af 12. maj 2014, ST 9647/14.

Handlingsplanen fremmede desuden **effektiv multilateralisme** gennem udarbejdelsen af årlige strategier og prioriteringer for EU i FN's menneskerettighedsfora, særlig FN's Menneskerettighedsråd. Den lagde desuden vægt på EU-tiltag inden for en række prioriterede nøgleområder, herunder kvinders og pigers rettigheder, børns rettigheder og LGBTI-rettigheder, og slog til lyd for en yderligere indsats på området økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder i overensstemmelse med Unionens tilsagn om menneskerettighedernes udelelighed. I handlingsplanen blev der endvidere gjort opmærksom på handicapsspørgsmål i overensstemmelse med forpligtelserne i FN's konvention om handicappedes rettigheder (UNCRPD).

Handlingsplanen styrkede EU's samarbejde med og støtte til civilsamfundet i hele verden. Den gjorde det til almindelig praksis at høre civilsamfundsorganisationer forud for menneskerettighedsdialoger eller i forbindelse med vigtige politikdokumenter, fremmede civilsamfundsorganisationers inddragelse i udformningen af finansiel bistand og øgede EU's støtte til civilsamfundsorganisationer, som oplever restriktive foranstaltninger.

Endelig gjorde handlingsplanen Unionens tiltag inden for menneskerettigheder og demokrati mere **synlige** og gjorde Unionen mere **ansvarlig** over for sine partnere, særlig over for civilsamfundet.

De senere års resultater udgør et solidt grundlag for EU's fortsatte bestræbelser for at værne om respekten for menneskerettighederne og yde støtte til demokratiske omstillingsprocesser i hele verden, det være sig på bilateralt plan, i partnerskab med andre regionale organisationer, eller på multilateralt plan, særlig inden for De Forenede Nationer. Mange af de i handlingsplanen for 2012-2014 beskrevne tiltag er nu en integrerende del af Unionens daglige arbejde – de bakkes op af alle berørte parter, de drager fordel af, at der findes veletablerede procedurer, og de er genstand for en række udtømmende vejledninger. Det er derfor ikke længere nødvendigt at prioritere disse tiltag i den foreslåede nye handlingsplan. De vil dog fortsat være at finde i årsberetningen om menneskerettigheder og demokrati for at sikre synlighed og ansvarliggørelse også på disse områder.

For nogle af de i handlingsplanen for 2012-2014 udpegede områder er det imidlertid nødvendigt med et **nyt politisk engagement** og **en yderligere indsats; de vil derfor indtage en mere fremtrædende plads i den nye handlingsplan**. Det gælder bl.a. for demokratistøtte, der vil blive integreret i en lang række målsætninger, nemlig økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, imødegåelse af krænkelser af menneskerettighederne og den humanitære folkeret i forbindelse med kriser og konflikter, bekæmpelse af forskelsbehandling, navnlig af kvinder, børn, handicappede og LGBTI-personer, men også af medlemmer af religiøse mindretal, bekæmpelse af tortur og mishandling samt forbedring af sammenhængen i EU's politikker set ud fra et menneskerettighedssynspunkt.

Den nye handlingsplan bør tage disse vedvarende udfordringer op.

Vejen frem

De positive erfaringer tilsiger, at **den nye handlingsplan** bør dække **perioden 2015-2019**, for at sikre fuldstændigt sammenfald med den højtstående repræsentant og næstformands og Europa-Kommissionens mandat.

Det er hensigten, at **gennemførelsen af handlingsplanen** skal underkastes en **midtvejsevaluering i 2017**, så der kan gøres status over fremskridtene og om nødvendigt foretages justeringer på

baggrund af erfaringer og som følge af nye udfordringer. Denne evaluering vil i så fald være sammenfaldende med midtvejsevalueringen af de finansielle instrumenter for foranstaltninger udadtil og kunne bidrage til større sammenhæng mellem EU's politikker og den finansielle bistand.

De tiltag, der foreslås som led i handlingsplanen, er geografisk neutrale og bør finde anvendelse i alle regioner i verden under hensyntagen til de lokale behov og særkendetegn. Tiltagene vil blive udmøntet i landespecifikke prioriteringer via de lokale landestrategier for menneskerettigheder.

Hvad angår **kandidatlande og potentielle kandidatlande** vil EU fortsat overvåge disses forpligtelse til at fremme værdierne demokrati, retsstatsprincippet og respekt for menneskerettighederne - jf. artikel 49 i TEU - og yde vejledning og støtte for at sikre konkrete og vedholdende fremskridt på disse centrale reformområder.

Hvad angår den europæiske naboskabspolitik (ENP) vil der blive sat kraftigt fokus på at sikre respekt for de grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder. EU vil fortsat bistå sine partnerlande med at gennemføre reformer, der beforder en inklusiv dialog, fremmer god regeringsførelse, styrker retsvæsenets uafhængighed og sikrer beskyttelse af de grundlæggende rettigheder.

Principper

Den nye handlingsplan bør ikke tilstræbe at dække samtlige aspekter af Unionens menneskerettigheds- og demokratistøttepolitikker fuldt ud. Den bør snarere være **strategisk og fokusere på prioriteringer**, i forbindelse med hvilke der er behov for **yderligere politisk momentum og øget engagement**. Handlingsplanen bør være retningsgivende for både det bilaterale arbejde og EU's deltagelse i multilaterale og regionale fora, særlig De Forenede Nationer og Europarådet.

Med dette for øje vil den foreslåede handlingsplan være styret af følgende principper:

1. I et globalt miljø præget af stadig større udfordringer sættes der spørgsmålstegn ved relevansen af universelle normer, og EU's bestræbelser på at fremme disse bliver mødt med voksende modstand. Det er ofte ineffektivt at fremme værdier udelukkende gennem handling udefra. Indsatsen bør derfor rettes mod at støtte interne kræfter. EU bør **give samarbejdspartnere i tredjelande** (i regeringer, parlamenter og halvoffentlige organer) **større indflydelse**, forstærke retsvæsenets rolle, fortsat støtte **civilsamfundet**, herunder arbejdsmarkedets parter, og fremme gunstige miljøer, styrke **regionale organisationers og mekanismers** rolle og betydning og øge samarbejdet med De Forenede Nationer, som på grund af sit universelle medlemskab har større gennemslagskraft.
2. EU skal føre an med et godt eksempel. EU er i det kritiske søgelys for, hvad der opfattes som **forskelle** i tilgangen til menneskerettighedsspørgsmål (dobbeltmoral og interne/eksterne uoverensstemmelser). Et fornyet engagement er således nødvendigt for at skabe større sammenhæng i tilgangen til menneskerettigheder og i integreringen af menneskerettighedshensyn i alle aspekter af EU's optræden udadtil og i de eksterne aspekter af interne politikker med udgangspunkt i den metode, Kommissionen har udviklet til at sikre effektiv gennemførelse af chartret om grundlæggende rettigheder i EU.

3. EU skal koncentrere sig om de mest presserende menneskerettighedsudfordringer, der skal løses både internt og eksternt. Disse udfordringer omfatter bl.a. bekæmpelse af forskelsbehandling, respekt for ytringsfriheden og privatlivets fred samt sikring af, at menneskerettighederne overholdes i forbindelse med migrations-, handels- og terrorismebekæmpelsespolitikker.
4. EU bør også **give sig selv de nødvendige redskaber** - de forskellige instrumenter, værktøjer og politikker, der er til rådighed, skal anvendes smartere og mere strategisk, både i det bilaterale arbejde og i forbindelse med vores deltagelse i multilaterale fora.
5. Endelig bør Unionen **kommunikere bedre** om, hvad den gør, blive bedre til at **måle virkninger** og, når det er relevant, udtænke **alternative og mere effektive metoder**.

På baggrund af ovenstående er der i vedlagte handlingsplan udpeget følgende fem strategiske indsatsområder:

i) Fremme af lokale aktørers ejerskab: Menneskerettigheder og demokrati kan kun slå varige rødder der, hvor det lokale ejerskab er stærkt. Dette kapitel i handlingsplanen fokuserer på tiltag og aktiviteter, der sigter mod at forbedre den måde, hvorpå vi interagerer med alle eksterne berørte parter, både statslige og ikke-statslige. Der er lagt særlig vægt på udfordringer vedrørende civilsamfundets spillerum.

ii) Håndtering af centrale menneskerettighedsudfordringer: Dette kapitel er rettet specifikt mod tematiske menneskerettighedsudfordringer, samtidig med at den nødvendige balance mellem civile og politiske rettigheder på den ene side og økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder på den anden side opretholdes. Tiltagene i denne liste supplerer og understøtter målene i det foregående kapitel.

iii) Sikring af en helhedstilgang til konflikter og kriser for så vidt angår menneskerettigheder: I dette kapitel foreslås en række tiltag med henblik på at fremme og støtte udviklingen af værktøjer og politikker på nationalt, regionalt og internationalt plan for at forebygge, imødegå og afhjælpe krænkelse af menneskerettighederne med særlig vægt på de mest alvorlige forbrydelser, der berører det internationale samfund. Dette kapitel afspejler også EU's klare behov for at tilpasse sine eksisterende værktøjer til nye former for konflikter.

iv) Fremme af sammenhæng og konsistens: I dette kapitel behandles Kommissionens behov for sammen med den højtstående repræsentant og næstformand at integrere menneskerettighedshensyn yderligere i de eksterne aspekter af EU's politikker, især hvad angår handels- og investeringspolitikken, migrations-, flygtninge- og asylpolitikken samt udviklingspolitikken og terrorismebekæmpelse, så der kan sikres bedre sammenhæng mellem de forskellige politikker.

v) Styrkelse af effektivitets- og resultatkulturen inden for menneskerettigheder og demokrati: I betragtning af de stadig større udfordringer og de begrænsede ressourcer er bedre anvendelse af de eksisterende instrumenter, aktiviteter og politikker den eneste måde, hvorpå EU kan øge sin indflydelse på menneskerettighedsområdet. I dette kapitel foreslås en række tiltag for at hjælpe EU med at udvikle mere resultatorienterede og strategiske tilgange.

EU'S HANDLINGSPLAN VEDRØRENDE MENNESKERETTIGHEDER OG DEMOKRATI

Formålet med denne handlingsplan er at fortsætte med at gennemføre EU's strategiske ramme for menneskerettigheder og demokrati med en fleksibilitet, der er tilstrækkelig til, at der kan reageres på nye udfordringer, efterhånden som de opstår. Den bygger på de eksisterende EU-politikker for menneskerettigheder og demokratistøtte i EU's optræden udadtil⁷, navnlig EU-retningslinjer, værktøjssæt og andre vedtagne holdninger, og på de forskellige finansielle instrumenter for foranstaltninger udadtil, særlig det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder.

For at sikre en effektiv gennemførelse af handlingsplanen er det vigtigt, at de europæiske institutioner **samarbejder**, samtidig med at deres forskellige institutionelle roller respekteres, og at handlingsplanen, når det er relevant, gennemføres på nationalt plan af medlemsstaterne. Ansvar for at gennemføre de tiltag, der er opført på listen, ligger hos den højtstående repræsentant og næstformand, bistået af EU-Udenrigstjenesten (EEAS), samt hos Kommissionen, Rådet og medlemsstaterne, inden for deres respektive kompetenceområder, jf. traktaten om Den Europæiske Union⁸. EU's særlige repræsentant for menneskerettigheder bidrager til gennemførelsen af handlingsplanen i overensstemmelse med sit mandat. Handlingsplanen dækker perioden frem til den 31. december 2019, og dens gennemførelse gøres til genstand for en evaluering i 2017.

Udkast til tabel - den nye handlingsplan vedrørende menneskerettigheder og demokrati (2015-2019)

Målsætning	Tiltag	Tidslinje	Ansvar
I. FREMME AF LOKALE AKTØRERS EJERSKAB			
<i>a) Omfattende støtte til offentlige institutioner</i>			
1. Støtte de nationale menneskerettighedsinstitutioners kapacitet	a. Anerkende de nationale menneskerettighedsinstitutioners afgørende rolle som uafhængige institutioner og fastslå EU's vilje til at støtte og samarbejde med de institutioner, der lever op til Parisprincipperne. Styrke de nationale menneskerettighedsinstitutioners inddragelse i høringsprocesser på landeplan, særlig i forbindelse med menneskerettighedsdialoger og reformer i tredjelande.	Igangsat	Kommissionen (KOM), EU-Udenrigstjenesten (EEAS),

⁷ Dette berører ikke de særlige arrangementer vedrørende kandidatlande og potentielle kandidatlande under EU's udvidelsespolitik.

⁸ Afgørelser om specifikke foranstaltninger til gennemførelse af denne handlingsplan vil blive truffet i overensstemmelse med traktaterne. Handlingsplanen berører ikke kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne, og den vil blive fortolket i overensstemmelse med erklæring 13 til traktaterne.

			medlemsstaterne (MS)
	b. I regi af de nationale menneskerettighedsorganisationers internationale koordinationsudvalg styrke de organisationer, der har "A"-status, støtte opgraderingen af dem, der har "B"-status, til "A"-status og samarbejde med deres regionale og internationale netværk. Arbejdet på disse områder bør anvendes i forbindelse med den næste midtsvejsprogrammeringsperiode for EU's finansielle instrumenter for foranstaltninger udadtil.	Igangsæt	KOM, EEAS, MS
2. Støtte organer med ansvar for gennemførelse af valg	a. Styrke organer med ansvar for gennemførelse af valg i deres rolle og evne til uafhængigt og effektivt at varetage troværdige, inklusive og gennemsigtige valg, navnlig gennem en mere målrettet dialog og en langsigtet støttestrategi.	Igangsæt	KOM, EEAS
	b. Tilskynde til en partcipatorisk og inklusiv dialog mellem organer med ansvar for gennemførelse af valg og vigtige berørte parter under hele valgforløbet med det formål at øge politiske partiers og civilsamfundsorganisationers deltagelse, herunder gennem deres adgang til oplysninger og deres observation af samtlige etaper af valgforløbet.	Igangsæt	EEAS, COM, MS
3. Støtte parlamentariske institutioners kapacitet	a. Støtte udviklingen af parlamenters lovgivnings-, budget- og tilsynsbeføjelser, bistå parlamenter med at organisere offentlige debatter om centrale reformspørgsmål under behørig hensyntagen til relevante forpligtelser i henhold til den internationale menneskerettighedsret.	Igangsæt	KOM, EEAS, MS
	b. Inddrage det parlamentariske aspekt i EU's og EU-medlemsstaternes programmer for god regeringsførelse og budgetstøtte.	Senest i 2017	KOM, EEAS, MS
4. Målrettet støtte til retsvæsenet	a. Sørge for, at retsreformer (både strafferetlige og civilretlige) ledsages af passende kurser for retspersonale for at højne oplysningsniveauet om internationale menneskerettighedsnormer og -forpligtelser; yde systematisk støtte til professionelle og veluddannede forsvarsadvokater/retlige repræsentanter og til advokatsammenslutninger.	Igangsæt	EEAS, KOM, MS

	b. På bilateralt og multilateralt plan kontrollere, hvorvidt partnerlande overholder deres internationale forpligtelser for så vidt angår adgang til klage og domstolsprøvelse samt retfærdig rettergang, herunder retshjælp; om nødvendigt iværksætte teknisk samarbejde og støtte.		EEAS, KOM, MS
	c. Fremme og lette adgangen til klage og domstolsprøvelse på decentralt plan; indgå i en dialog med og støtte retshåndhævende myndigheder og forvaringsanstalter.	Igangsæt	EEAS, KOM, MS
5. Omfattende støtte til offentlige institutioner	a. Under hensyntagen til bedste praksis fortsat støtte magtdeling og de demokratiske institutioners uafhængighed og fremme interne aktørers rolle i reformprocesser, især forfatningsreformer, for bedre at afspejle de forskellige berørte parter interesser.	Igangsæt	EEAS, KOM
	b. Udvikle specifik ekspertise og fremme oprettelsen af særlige organer til bekæmpelse af korruption; styrke offentlige myndigheders og korruptionsbekæmpende organers evne til at gennemføre politikker på en måde, der er præget af integritet og god forvaltning af offentlige midler.	Igangsæt	KOM, EEAS, MS
6. Styrke samarbejdet med regionale mekanismer for menneskerettigheder og demokrati	a. Styrke menneskerettighedsaspekter i EU's samarbejde med regionale organisationer og mekanismer, særlig ved at stræbe efter synergi og fælles initiativer i centrale tematiske spørgsmål og i forbindelse med vigtige multilaterale begivenheder.	Igangsæt	EEAS, KOM
	b. Fremme peer-to-peer-kapacitetsopbygningsinitiativer mellem regionale mekanismer for menneskerettigheder og demokratistøtte.	Igangsæt	EEAS, MS, KOM
<i>b) Styrkelse af civilsamfundet</i>			
7. Fremme et stærkere partnerskab med tredjelandes civilsamfundsorganisationer, herunder	a. Lette nationale politikdialoger bl.a. gennem deling af bedste praksis for strukturerede udvekslinger mellem regeringen/parlamentsmedlemmer og civilsamfundet, herunder arbejdsmarkedets repræsentanter.	Igangsæt	EEAS, KOM
	b. Yderligere styrke civilsamfundsorganisationers evne til at drage regeringer til ansvar, bl.a. gennem udveksling af bedste praksis blandt civilsamfundsorganisationer på regionalt plan.	Igangsæt	KOM, EEAS, MS

arbejdsmarkedets parter, og mellem myndigheder, parlamenter og civilsamfundsorganisationer	c. Forbedre kvaliteten af de høringer, EU afholder på lokalt plan, særlig med henblik på at tage hensyn til civilsamfundets, herunder arbejdsmarkedsparters og borgerbevægelser, synspunkter i forbindelse med udformning og gennemførelse af politikker; tilskynde til trepartsdialoger (myndigheder, civilsamfundsorganisationer og EU) som led i EU-delegationernes køreplaner.	Igangsæt	KOM, EEAS, MS
	d. Intensivere EU's samarbejde med politiske partier og borgerbevægelser for at styrke deres rolle med hensyn til at fremhjelpe demokratiske og ansvarliggjorte institutioner og praksisser.	Igangsæt	KOM, EEAS, MS
8. Give civilsamfundsorganisationer, der forsvare kvinders og pigers rettigheder, større indflydelse	Støtte kvindeorganisationer og menneskerettighedsforkæmpere, som slår til lyd for og forsvare kvinders rettigheder, og tilskynde dem til at spille en større rolle, når det drejer sig om at drage beslutningstagere til ansvar i ligestillingsspørgsmål.	Igangsæt	EEAS, KOM, MS
9. Forstærket støtte til menneskerettighedsforkæmpere, herunder i internationale og regionale fora	a. Intensivere støtten til menneskerettighedsforkæmpere, herunder sådanne, som arbejder for økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, via en systematisk og samlet tilgang, ved: under besøg på højt plan, herunder også sektorspecifikke missioner, at tage tilfælde med menneskerettighedsforkæmpere, der er i fare for overgreb, op; fortsat at støtte og samarbejde med FN og regionale mekanismer til beskyttelse af menneskerettighedsforkæmpere; at styrke støtten til multilaterale initiativer vedrørende menneskerettighedsforkæmpere og civilsamfundets spillerum, herunder på FN's Generalforsamling og i FN's Menneskerettighedsråd, og øge byrdefordelingen og delingen af bedste praksis mellem medlemsstaterne for så vidt angår beskyttelse af menneskerettighedsforkæmpere.	Igangsæt	EEAS, KOM, MS
	b. Sikre hyppigere outreachaktiviteter i landdistrikter og mere systematisk kontakt med forkæmpere for kvinders rettigheder og marginaliserede grupper.	Igangsæt	EEAS, KOM, MS
10. Imødegå trusler mod NGO'ers spillerum	a. Fremme og støtte lovgivning, politikker og mekanismer, der har til formål at beskytte menneskerettighedsforkæmpere; især beslutsomt gennemføre de relevante EU-retningslinjer og EU's mekanisme for	Igangsæt	EEAS, KOM, MS

	menneskerettighedsforkæmpere, der blev iværksat under det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder, herunder gennem specifik bevidstgørelse og uddannelse af personalet i centraladministrationen og EU-delegationerne (politiske og operationelle afdelinger).		
	b. Aktivt kontrollere det retlige klima (dvs. love og forskrifter) og de øvrige vilkår (dvs. arbitrære procedurer, finansielle chikane eller restriktioner, særlig vedrørende udenlandsk finansiering) for civilsamfundsorganisationer, herunder arbejdsmarkedets parter, og proaktivt afdække og indberette trusler mod civilsamfundets spillerum og tage skridt til at afværge sådanne trusler.	Igangsat	EEAS, KOM, MS
	c. Gennem offentlige og private meddelelssystemer modsætte sig uberettigede begrænsninger af forenings- og forsamlingsfriheden, indskrænkninger af civilsamfundets spillerum og forsøg på at lægge hindringer i vejen for civilsamfundets, herunder menneskerettighedsforkæmpere, arbejde, og sikre at disse emner tages op regelmæssigt på bilaterale møder, i forbindelse med menneskerettighedsdialoger og i FN-fora såsom FN's Menneskerettighedsråd.	Igangsat	EEAS, KOM, MS
II) HÅNDTERING AF CENTRALE MENNESKERETTIGHEDSUDFORDRINGER			
11. Fremme ytringsfriheden og privatlivets fred	a. Tage aktive skridt til at forebygge og reagere på vold mod journalister og andre medieaktører, så de kan arbejde under sikre forhold uden frygt for vold, politisk pres, censur og forfølgelse.	Igangsat	EEAS, KOM, MS
	b. Sikre, at respekt for ytrings- og mediefriheden integreres i udarbejdelsen af politikker og programmer vedrørende terrorismebekæmpelse, internetsikkerhed, bekæmpelse af internetkriminalitet, adgang til oplysninger og andre hertil relaterede EU-politikker som f.eks. lovrammen for audiovisuelle medietjenester.	Igangsat	EEAS, KOM, MS
	c. Sikre at spørgsmålene om privatlivets fred og databeskyttelse i den digitale tidsalder og masseovervågningsprogrammernes indvirkning behandles med den nødvendige omhu på bilateralt og multilateralt plan (Europarådet, FN, OSCE).	Igangsat	EEAS, KOM, MS

12. Befordre et klima uden forskelsbehandling	a. Udarbejde en "EU-håndbog om bekæmpelse af forskelsbehandling" i tredjelande med en beskrivelse af værktøjer med henblik på foranstaltninger mod alle former for forskelsbehandling, bl.a. multidiskrimination.	Igangsæt	EEAS, KOM, Rådet
	b. Højne oplysningsniveauet om LGBTI-spørgsmål blandt centrale medlemmer af personalet i centraladministrationen, EU-delegationerne og medlemsstaternes ambassader og sørg for en mere proaktiv håndtering af disse spørgsmål.	Igangsæt	EEAS, MS, KOM
	c. Overveje en styrket EU-politik for oprindelige folk i tråd med FN's erklæring om oprindelige folks rettigheder og slutdokumentet fra verdenskonferencen om oprindelige folk i 2014.	Senest i 2016	EEAS, KOM, MS
	d. Sikre og fremme handicappedes lige adgang til og udøvelse af menneskerettighederne i overensstemmelse med UNCRPD, som EU er part i, både ved at integrere handicaphensyn i menneskerettighedstiltag og ved at udvikle målrettede tiltag med henblik på at fjerne hindringer for deres ligeværdige deltagelse; støtte og styrke funktionerne til fremme, beskyttelse og overvågning af gennemførelsen af UNCRPD, jf. konventionens artikel 33, stk. 2, herunder disse funktioners oprettelse i partnerlande; tage de nødvendige skridt til EU's tiltrædelse af den valgfrie protokol til UNCRPD; i tråd med den europæiske handicapstrategi 2010-2020 fortsat fremme handicappedes rettigheder i forbindelse med EU's optræden udadtil.	Igangsæt	KOM, EEAS, MS
13. Fremme ligestilling mellem kønnene og kvinders og pigers myndiggørelse og deltagelse	a. Intensivere gennemførelsen af forpligtelser og tilsagn vedrørende kvinders rettigheder i henhold til konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder (CEDAW), Beijinghandlingsprogrammet, Kairoerklæringen om befolkning og udvikling samt udviklingsdagsordenen for tiden efter 2015.	Igangsæt	EEAS, KOM, MS

	b. Overveje en ambitiøs og solid ny EU-handlingsplan vedrørende ligestilling mellem kønnene og kvinders myndiggørelse i forbindelse med GAP II (internationalt samarbejde og udvikling 2016-20) gennem tiltag rettet mod i) deres økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder og deltagelse, ii) deres civile og politiske rettigheder og udøvelsen heraf og iii) gennem aktiviteter, der bidrager til at beskytte kvinders fysiske og psykiske integritet, med særligt henblik på at bringe kønslemlæstelse af piger og kvinder, børneægteskaber, tidlige ægteskaber og tvangsægteskaber og seksuel vold under konflikter til ophør.	Senest i 2016	KOM, EEAS
	c. Gå foran med et godt eksempel: styrke ligestillingen mellem kønnene og kvinders myndiggørelse inden for EU samt øge ansvarliggørelsen ved at sikre sammenhæng med EU's overordnede ligestillingspolitik.	Igangsat	EEAS, KOM
	d. Fortsætte med at gennemføre tiltagene i meddelelsen "Afskaffelse af lemlæstelse af kvindelige kønsorganer" ⁹ .	Igangsat	EEAS, KOM, MS
14. Værne om børns rettigheder	a. Støtte partnerlandes bestræbelser på at fremme, beskytte og respektere børns rettigheder med særlig vægt på styrkelse af børnebeskyttelsesordninger. b. Bistå partnerlande med at fremme, beskytte og respektere børns rettigheder med vægt på bekæmpelse af alle former for vold, bekæmpelse af børnearbejde samt befordring af overlevelse og udvikling under hensyntagen til økonomiske og sociale rettigheder såsom sundhed og ernæring, uddannelse og social beskyttelse.	Senest i 2017	EEAS, KOM
15. Bekæmpe tortur, mishandling og dødsstraf	a. Sætte ind over for tortur (forebyggelse, ansvarliggørelse og rehabilitering), mishandling og dødsstraf (afskaffelse, moratorium og mindstekrav) på en bredt dækkende måde gennem alle politik- og menneskerettighedsdialoger og integrere forholdsregler mod dødsstraf, tortur og mishandling i EU's aktiviteter, herunder i forbindelse med terrorismebekæmpelse og krisestyring. b. Udarbejde en sammenhængende strategi for håndtering af forbindelsen mellem udenretslige henrettelser, tvangsforsvindinger, tortur og andre former for	Igangsat Senest i 2017	EEAS, KOM, Rådet, MS EEAS, KOM, Rådet

⁹ COM(2013) 833 final af 25. november 2013: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0833&qid=1429513871349&from=DA>.

	mishandling.		
	c. Højne oplysningsniveauet og prioritere fælles tiltag og udveksling af bedste praksis i tæt samarbejde med FN, regionale organisationer og civilsamfundet, herunder det tiårige globale terrorismebekæmpelsesinitiativ, for at opnå ratificering og gennemførelse på globalt plan af FN's konvention mod tortur (CAT) senest i 2024 og fremme ratificering og gennemførelse af den valgfri protokol til konventionen mod tortur (OPCAT) og den internationale konvention om beskyttelse af alle personer mod tvungen forsvinding.	Igangsæt	EEAS, KOM, MS
16. Befordre en omfattende dagsorden til fremme af økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder	<p>a. Bekræfte EU's tilsagn om at lægge større vægt på økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder i EU's eksterne politik, herunder i programmeringen af bistanden til tredjelande, samtidig med at det understreges, at menneskerettighederne er udelelige og indbyrdes forbundne, og at styrkelsen af de økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder ikke på nogen måde er udtryk for en svækkelse af eksisterende tilsagn vedrørende borgerlige og politiske rettigheder; fremhæve, at man klart anerkender menneskerettighedsaspektet på områder såsom social- og arbejdsmarkedspolitik, sundhed, uddannelse og levestandard; udvikle kapacitetsopbygning og i den forbindelse sikre, at alle berørte ansatte i EU og medlemsstaterne og civilsamfundsaktører, herunder arbejdsmarkedets parter på stedet, er bekendt med de internationale traktater vedrørende økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, især sådanne, som vedrører grundlæggende principper og rettigheder på arbejdet (de grundlæggende ILO-konventioner).</p> <p>b. Intensivere bestræbelserne på at beskytte menneskerettighedsforkæmpere, herunder arbejdsmarkedsparter, der tilstræber at værne om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, med særlig vægt på emner vedrørende ejendomsret til jord og arbejdstagerrettigheder, også for oprindelige folk, set på baggrund af bl.a. "land grabbing" og klimaændringer.</p>	Igangsæt	EEAS, KOM, Rådet EEAS, KOM, MS
17. Gøre fremskridt med	a. Udvikle kapacitet og viden om gennemførelse af retningslinjer for erhvervslivet og	Igangsæt	EEAS, KOM

hensyn til erhvervsliv og menneskerettigheder	menneskerettigheder, særlig hvad angår gennemførelsen af FN's vejledende principper og andre værktøjer/initiativer, der bidrager til gennemførelsen af disse principper; styrke delegationernes rolle og ekspertise i den forbindelse; højne oplysningsniveauet om FN's vejledende principper og virksomhedernes sociale ansvar i forbindelse med foranstaltninger over for tredjelande og politikdialoger og samarbejde proaktivt med erhvervslivet, civilsamfundet, nationale menneskerettighedsinstitutioner, partnerregeringer og regionale organisationer om spørgsmål vedrørende erhvervslivet og menneskerettigheder, både med hensyn til borgerlige og politiske rettigheder og økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.		
	b. Udvikle og gennemføre nationale handlingsplaner vedrørende gennemførelsen af FN's vejledende principper.	Senest i 2017	MS
III) SIKRING AF EN HELHEDSTILGANG TIL KONFLIKTER OG KRISER FOR SÅ VIDT ANGÅR MENNESKERETTIGHEDER			
18. Fra tidlig varsling til forebyggende tiltag	a. Fremme og på bedste måde anvende EU-systemet for tidlig varsling af konflikter som værktøj til forebyggelse af alvorlige menneskerettighedskrænkelser.	Igangsat	EEAS, EU, MS
	b. Sikre større sammenhæng på områderne rapportering om menneskerettighedssituationen og tidlig varsling/konfliktanalyse, bl.a. ved at tage relevante konfliktrisici op i forbindelse med menneskerettighedsdialoger og -høringer.	Senest i 2016	EEAS, EU, MS
	c. Støtte aktiviteter til imødegåelse af opfordringer, der kan føre til alvorlige menneskerettighedskrænkelser eller grusomheder. Støtte aktiviteter til bekæmpelse af hadefulde udtalelser og opfordringer til voldelig ekstremisme ved at udvikle modfortællinger, uddannelse på menneskerettighedsområdet og fredsopbyggende initiativer rettet mod børn og unge.	Igangsat	EEAS, KOM
	d. Støtte etableringen af forebyggelses-, indsats- og (langsigtet) reintegrationsprogrammer for børn, der er berørt af væbnede konflikter, i samarbejde med lokalsamfund, berørte børn og forældre (f.eks. psykosocial støtte, socioøkonomisk reintegration, uddannelse og kurser i grundlæggende livsfærdigheder samt familieopsporing og genforening af familier).	Igangsat	EEAS, KOM, MS

19. Styrke kapaciteten til at håndtere konflikter og kriser på multilateralt og regionalt plan	a. Styrke samarbejdet med og støtten til FN's særlige rådgiver om forebyggelse af folkedrab og FN's særlige rådgiver om beskyttelsesansvar samt andre internationale og regionale aktører, der beskæftiger sig med forebyggende arbejde.	Igangsæt	EEAS, KOM, MS
	b. Støtte det arbejde, der udføres af FN's særlige rapportør om børn i væbnede konflikter, og navnlig fremme undertegnelse, gennemførelse og overvågning af handlingsplaner med henblik på at imødegå og yderligere forebygge alvorlige overgreb mod børn, der er berørt af konflikter, herunder gennem formidlings- og programmeringsaktiviteter.	Igangsæt	EEAS, KOM, MS
20. Støtte overholdelse af den humanitære folkeret	a. Evaluere gennemførelsen af EU's retningslinjer for fremme af overholdelsen af den humanitære folkeret i kølvandet på oprettelsen af en eventuel fremtidig mekanisme for efterlevelse af den humanitære folkeret. Udarbejde en evalueringsrapport, som gør status over gennemførelsen af de eksisterende politikværktøjer og afføder henstillinger, bl.a. med hensyn til, hvordan EU og EU-medlemsstaterne konkret kan støtte den eventuelle fremtidige efterlevelsesmekanisme.	Senest i 2016	EEAS, KOM, Rådet
	b. Udforme og gennemføre en politik med henblik på at sikre, at EU's og EU-medlemsstaternes støtte til militær-, politi- og grænsekontrolstyrker og andre sikkerhedsstyrker, herunder i forbindelse med FSFP-missioner og -operationer, er i overensstemmelse med/bidrager til fremme, beskyttelse og styrkelse af den internationale menneskerettighedsret og den humanitære folkeret, og at den stemmer overens med EU's menneskerettighedspolitik (due diligence-politikken på menneskerettighedsområdet).	Senest i 2017	EEAS, KOM, MS
	c. Oprette et system for obligatorisk indberetning af alvorlige krænkelse af den internationale menneskerettighedsret og den humanitære folkeret, som de ansatte i EU-delegationer, ansatte ved FSFP-missioner og -operationer og andre berørte EU-ansatte i tredjelande støder på, jf. EU's retningslinjer for den humanitære folkeret ¹⁰ . Sikre, at indberetninger af alvorlige krænkelse undersøges og følges op i centraladministrationen og deles med medlemsstaterne og andre relevante	Senest i 2017	KOM, EEAS, MS

¹⁰ EU's humanitære personale er ikke omfattet af dette indberetningskrav for at undgå at kompromittere deres neutralitet, upartiskhed og uafhængighed, da det kunne udsætte bistandsarbejdere og den berørte befolkning for angreb fra de krigsførende parter og betyde, at de nægtes adgang til den berørte befolkning.

	aktører.		
21. Fremme og støtte ansvarliggørelse og retsopgør	a. Evaluere gennemførelsen af Rådets afgørelse 2011/168/FUSP af 21. marts 2011 om Den Internationale Straffedomstol og af handlingsplanen til gennemførelse heraf. Formalisere etableringen af et rundbord for EU/Den Internationale Straffedomstol, hvor de berørte ansatte kan indkredse fælles interesseområder, udveksle oplysninger om relevante aktiviteter og skabe bedre forståelse mellem de to organisationer. Lette interesserede staters deltagelse i, samarbejde med og adgang til Den Internationale Straffedomstol.	Senest i 2016	EEAS, KOM, MS
	b. Gennemføre en EU-politik for retsopgør, bl.a. ved en kortlægning med henblik på at afdække Unionens erfaringer og problemer i forbindelse med dens støtte til retsopgør; yde praktisk vejledning til og uddannelse for ansatte ved EU's missioner, der beskæftiger sig med retsopgør; der vil blive oprettet et netværk af personale i Kommissionens tjenestegrene, EU-Udenrigstjenesten og EU-medlemsstaterne for at udveksle bedste praksis og befordre sammenhæng og konsekvens; øge overvågning og rapportering (også gennem de lokale landstrategier for menneskerettigheder) og fremme tværregional dialog om retsopgør for at forbedre samarbejdet mellem regionale organisationer.	Igangsat	EEAS, KOM, Rådet, MS
22. Integrere menneskerettigheder i alle faser af FSFP-planlægning, -evaluering og -gennemførelse	a. Udarbejde sektorspecifikke operationelle retningslinjer for ansatte ved FSFP-missioner, der beskæftiger sig med politi, militær, fængselstjenester og retsvæsen, med det formål at give praktisk vejledning om mainstreaming af menneskerettigheder, humanitær folkeret, beskyttelse af børn samt ligestilling, herunder FN's Sikkerhedsråds resolution 1325.	Senest i 2017	EEAS, MS
	b. Gennemføre den nye fælles adfærdskodeks for civile FSFP-missioner, når den er vedtaget, bl.a. gennem: førudsendelses- og introduktionskurser for de ansatte, missionsspecifikke kurser for udsendte ansatte, særlige kurser for ledende	Senest i 2017	EEAS, MS

	<p>personale, oplysning i forbindelse med missioner og for den lokale befolkning samt udarbejdelse af statistik over overtrædelser af kodeksen. Tage lignende skridt til at sikre, at personale, der er udsendt i forbindelse med militære operationer, bliver mere opmærksomme på adfærdsreglerne og til at højne oplysningsniveauet i de lokalsamfund, hvor der gennemføres missioner/operationer.</p>		
	<p>c. Styrke gennemførelsen af helhedstilgangen til EU's implementering af FN's Sikkerhedsråds resolutioner 1325 og 1820 om kvinder, fred og sikkerhed og de herpå opfølgende resolutioner ved at tage hensyn til den globale evaluering og nye problemer (terrorismebekæmpelse, bekæmpelse af voldelig ekstremisme, menneskehandel), forbedring af rapporteringen, vedtagelse af en strategisk plan til imødegåelse af den skæve kønsfordeling i forbindelse med FSFP-missioner og -operationer og forbedring af inddragelsen af og koordineringen med alle EU-medlemsstaterne, navnlig via den uformelle EU-taskforce vedrørende FN's Sikkerhedsråds resolution 1325.</p>	Senest i 2016	EEAS, KOM, MS
IV) FREMME AF SAMMENHÆNG OG KONSISTENS			
23. Migration/menneskehandel/smugling af migranter/asylpolitik	<p>a. I tråd med den samlede strategi for migration og mobilitet (SSMM) og den kommende europæiske dagsorden for migration styrke forholdsreglerne vedrørende menneskerettigheder i alle migrations- og mobilitetsdialoger og samarbejdsarrangementer med tredjelande, herunder mobilitetspartnerskaber og fælles dagsordener for migration og mobilitet, samt i migrationsrelaterede aftaler og programmer, herunder gennem analyse af virkningerne på menneskerettighedsområdet; sikre indførelsen af menneskerettighedsrelaterede uddannelsesaspekter i kapacitetsopbygningsprojekter, der gennemføres med immigrations- og grænsemyndigheder.</p>	Igangsat	EEAS, KOM

	<p>b. Med udgangspunkt i de skridt, der allerede er taget som led i gennemførelsen af EU's strategi til bekæmpelse af menneskehandel, fuldt ud integrere menneskerettigheder og beskyttelse af ofre i drøftelserne om menneskehandel i forbindelse med politik-, migrations- og mobilitets-, sikkerheds- og menneskerettighedsdialoger med bestemte prioriterede lande og i forbindelse med drøftelser om menneskehandel med internationale organisationer og donorer, der arbejder i disse prioriterede lande; EU-delegationerne i de prioriterede lande vil fuldt ud gøre brug af den udpegede kontaktperson for menneskehandel og rejse menneskerettighedsrelaterede spørgsmål, når de tager menneskehandel op på lokale EU-koordinationsmøder, samt i drøftelser om menneskehandel med værtslandets myndigheder; støtte ratificering og gennemførelse af centrale internationale konventioner om menneskehandel, herunder ILO-konventionerne om tvangsarbejde og husarbejdere.</p>	Igangsæt	EEAS, KOM
	<p>c. Løse menneskerettighedsproblemer, som er forbundet med menneskesmugling, gennem politik-, menneskerettigheds- og andre dialoger i prioriterede lande; tilskynde EU-delegationerne i prioriterede lande til at udnytte deres ressourcer fuldt ud til at sikre, at menneskesmugling og menneskerettighedsaspektet heraf konsekvent tages op i forbindelse med deres samarbejde med værtslandets myndigheder og med civilsamfundet, internationale organisationer og andre donorer.</p>	Senest i 2017	EEAS
	<p>d. Bistå partnerlande med at fremme og beskytte flygtninges og internt fordrevnes rettigheder, bl.a. ved kapacitetsopbygning.</p>	Igangsæt	EEAS, KOM
	<p>e. Støtte bedre adgang til klage og domstolsprøvelse og sundhed for migranter i transitlande; fremme bedre forhold for tilbageholdte migranter og alternativer til tilbageholdelse af ulovlige migranter i tredjelande.</p>	Igangsæt	KOM
	<p>f. Indlede drøftelser med diasporasamfund både inden for EU og i værtslande uden for EU for at fremme kendskabet til menneskerettighedskrænkelser, som migranter og flygtninge oplever i transitlande, samt til menneskerettighedsproblemer i deres oprindelseslande.</p>	Senest i 2017	EEAS, KOM, MS

	g. Identificere oprindelseslande, hvor menneskerettighedskrænkelser virker som en væsentlig tilskyndelse til migration, og målrette politikdialogen og andre dialoger og programmer bedre for at afhjælpe disse krænkelser.	Senest i 2016	EEAS, KOM, MS
	h. Fortsætte med at rejse spørgsmålet om statsløshed i forbindelserne med prioriterede lande; fokusere bestræbelserne på at undgå, at der opstår nye grupper af statsløse som følge af konflikter, fordrivelse og opløsningen af stater.	Igangsat	EEAS, KOM
24. Handels- og investeringspolitik	a. Yde støtte til og styrke effektiv gennemførelse, håndhævelse og overvågning af GSP+-begunstigede landes forpligtelser (relevante menneskerettighedstraktater og ILO-konventioner), f.eks. gennem projekter, der gennemføres med centrale internationale organer og civilsamfundet, herunder arbejdsmarkedets parter.	Igangsat	EEAS, KOM
	b. Fortsætte med at udvikle en solid og metodologisk sund tilgang til analysen af handels- og investeringsaftalers virkninger på menneskerettighedsområdet, herunder ved efterfølgende evalueringer; undersøge metoder til at udvide den eksisterende kvantitative analyse til evalueringen af handels- og investeringsinitiativers virkninger for så vidt angår menneskerettigheder.	Igangsat	EEAS, KOM
	c. EU-medlemsstaterne skal bestræbe sig på at indarbejde bestemmelser om respekt for og efterlevelse af menneskerettigheder i de bilaterale investeringsaftaler, som de forhandler med tredjelande, herunder bestemmelser om virksomhedernes sociale ansvar, i tråd med dem, der indgår i aftaler, som forhandles på EU-plan.	Igangsat	MS
	d. Tilstræbe systematisk i EU's handels- og investeringsaftaler at indarbejde respekt for internationalt anerkendte principper og retningslinjer vedrørende virksomhedernes sociale ansvar som f.eks. OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, FN's Global Compact-initiativ, FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder, ILO's trepartserklæring om principper for multinationale virksomheder og socialpolitik samt ISO 26000.	Igangsat	KOM
	e. Regelmæssigt revidere bestemmelserne om handel med varer, der kan anvendes i forbindelse med dødsstraf og tortur, og om varer med dobbelt anvendelse.	Igangsat	EEAS, KOM
25. Terrorismebekæmpelse	a. I medfør af EU's terrorbekæmpelsesstrategi udvikle idéer til, hvordan man kan forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme blandt unge i tredjelande, hvordan EU's aktiviteter kan støttes, og hvordan der kan samarbejdes med medier og lokale ledere med henblik på at udarbejde modfortællinger i disse lande;	Senest i 2015	EEAS, KOM, Rådet, MS

	fremme og støtte ønsket om at sætte menneskerettighederne i centrum af al lovgivning samt alle politikker og mekanismer vedrørende terrorismebekæmpelse i tredjelande, samtidig med man sikrer efterlevelse af den humanitære folkeret og skaber forudsætningerne for en principbaseret humanitær indsats.		
	b. Sikre bred formidling af EU's terrorbekæmpelsesretningslinjer, bl.a. ved at iværksætte outreachaktiviteter og undervise aktører på stedet, særlig i forbindelse med aktiviteter, der gennemføres under instrumentet, der bidrager til stabilitet og fred.	Igangsat	EEAS, KOM
26. Forfølgelse af en rettighedsbaseret tilgang til udvikling	a. Gennemføre EU's tilsagn om at gå over til en rettighedsbaseret tilgang ved at forfølge dennes fuldstændige konkrete integrering i alle EU's udviklingsaktiviteter ved hjælp af uddannelse, kapacitetsstøtte og overvågning med henblik på at opnå fuld integrering senest ved midtvejsevalueringen; EU-medlemsstaterne skal vedtage og gennemføre en rettighedsbaseret tilgang til udviklingssamarbejde.	Senest i 2016	EEAS, KOM, Rådet, MS
	b. Evaluere gennemførelsen af bilag 12 til EU's budgetstøttepolitik 2012, hvorved der blev indført en evaluering af grundlæggende værdier som et væsentligt element i budgetstøtten og i den forbindelse navnlig den fulde integration af en rettighedsbaseret tilgang i sektorreformkontrakter.	Senest i 2017	EEAS, KOM
	c. Undersøge muligheden for herudover at gennemføre en rettighedsbaseret tilgang i forbindelse med ikke-udviklingsrelaterede eksterne aktiviteter, analysere konsekvenserne af retten til udvikling og vurdere resultaterne af udviklingsdagsordenen for tiden efter 2015.	Senest i 2017	EEAS, KOM
27. Styrkelse af konsekvensanalysers bidrag til respekt for menneskerettighederne	a. Med udgangspunkt i den eksisterende evaluering af EU-tiltags virkninger for grundlæggende rettigheder fortsat forbedre indarbejdelsen af menneskerettigheder i Kommissionens konsekvensanalyser af forslag med virkninger udadtil, og som kan forventes at få betydelige virkninger for menneskerettighederne; dette bør om nødvendigt gøres ved at udarbejde yderligere vejledning om analyser af virkningerne på menneskerettighedsområdet, styrke ekspertise og kapacitet med henblik på denne form for analyser og sikre grundige høringer af grupper af berørte parter, som løber store menneskerettighedsrisici.	Igangsat	EEAS, KOM

	b. Når det er relevant, indarbejde analyser af virkningerne på menneskerettighedsområdet i Kommissionens efterfølgende evalueringer af EU's interventioner med virkninger udadtil.	Igangsæt	KOM, EEAS
	c. Sikre politiksammenhæng mellem de analyser af virkningerne på menneskerettighedsområdet, der foretages i konsekvensanalyser, og andre menneskerettighedsrelaterede politikinstrumenter, herunder de lokale landestrategier for menneskerettigheder, menneskerettighedsdialoger og budgetstøtte/programmering af finansielle instrumenter, med det formål at afhjælpe de potentielle negative virkninger og maksimere de positive.	Igangsæt	EEAS, KOM
V. STYRKELSE AF EFSEKTIVITETS- OG RESULTATKULTUREN INDEN FOR MENNESKERETTIGHEDER OG DEMOKRATI			
28. Forbedre effektiviteten af menneskerettighedsdialoger	a. Udvikle, dele og bygge videre på den bedste praksis, man har fundet frem til i forbindelse med menneskerettighedsdialoger, herunder opfølgingsprocesser.	Igangsæt	EEAS, Rådet
	b. Sikre, at der tages højde for menneskerettighedshensyn i de forskellige sektordialoger med partnerlande, og at disse således bliver en del af den samlede bilaterale strategi.	Igangsæt	EEAS, Rådet
	c. Sikre intern-ekstern koordinering i forbindelse med menneskerettighedsdialoger, herunder den årlige dialog mellem EU og civilsamfundsorganisationer; udpege og behandle en række prioriterede menneskerettighedsspørgsmål som led i menneskerettighedsdialoger med tredjelande, hvor EU kan levere en bedre løsning.	Igangsæt	EEAS, KOM, Rådet, MS
	d. Integrere "samarbejdet i FN's menneskerettighedsfora" i bilaterale menneskerettigheds- og politikdialoger og i det bilaterale samarbejde; søge tættere samarbejde og indkredse fælles tiltag, særlig med strategiske partnere; udarbejde vejledning i systematisk brug af rapporter og henstillinger fra den universelle regelmæssige gennemgang, traktatovervågende organer og FN's Menneskerettighedsråds særlige procedurer.	Igangsæt	EEAS, KOM, Rådet, MS
	e. Etablere/evaluere prioriteringer, målsætninger og indikatorer for fremskridt med EU's menneskerettighedsdialoger og -høringer for at lette evalueringen heraf, idet det erkendes, at partnernes evne og vilje til at forpligte sig varierer, og at	Senest i 2017	EEAS, Rådet

	fleksibilitet og pragmatisme er altafgørende.		
29. Forbedre synligheden og virkningerne af de lokale landestrategier for menneskerettigheder	a. Integrere de prioriteringer og demokratianalyser, der fremgår af de lokale landestrategier for menneskerettigheder, i politikdialoger, rapporter og besøg på højt plan.	Igangsæt	EEAS, KOM, MS
	b. Sikre opfølgning af de lokale landestrategier for menneskerettigheder i kraft af fælles årlige gennemførelsesrapporter, der skal forelægges Rådets relevante organer.	Igangsæt	EEAS, KOM, Rådet, MS
	c. Sikre, at EU's og medlemsstaternes bistandsprogrammer tager hensyn til og letter gennemførelsen af prioriteringerne i de lokale landestrategier for menneskerettigheder.	Igangsæt	EEAS, KOM, MS
30. Fokus på en meningsfuld gennemførelse af EU's menneskerettighedsretningslinjer	a. Intensivere formidlingen af relevante vejledninger og kurser med særligt henblik på det diplomatiske personale i EU-delegationerne og medlemsstaternes ambassader, herunder på ambassadørplan.	Igangsæt	KOM, EEAS, MS
	b. Systematisere rapportering om retningslinjernes gennemførelse og indføre logbøger om specifikke tematiske spørgsmål for at sikre en mere systematisk opfølgning af enkeltsager og fremme regelmæssig udveksling af bedste praksis i forbindelse med gennemførelsen af retningslinjerne.	Igangsæt	KOM, EEAS, MS
31. Maksimering af virkningerne af valgobservation	a. Konsolidere og kodificere bedste praksis for inddragelse af henstillinger fra EU's valgobservationsmissioner og valgobservationsmissioner, der gennemføres af OSCE's Kontor for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder, i EU's og EU-medlemsstaternes politikdialoger og demokratistøtteaktiviteter.	Senest i 2016	EEAS, KOM, Rådet
	b. Styrke langtidsplanlægning og integreret anvendelse af alle aspekter af EU's og medlemsstaternes støtte til valgcyklussen ved at undersøge innovative metoder til ydelse af bistand.	Senest i 2019	EEAS, KOM, MS

32. Sikre effektiv brug af og bedste samspil mellem EU's politikker, værktøjer og finansieringsinstrumenter	a. Konsolidere de forskellige eksisterende værktøjer og rapporteringsordninger, som anvendes til at støtte demokrati og fremme menneskerettigheder, for at øge sammenhængen i og effektiviteten af EU's tiltag (f.eks. de lokale landestrategier for menneskerettigheder, demokratianalyser og handlingsplaner, rapporter fra valgobservationer, bistand til valg handlinger og opfølgingsmissioner, statusrapporter om udvidelser, ENP-statusrapporter og -handlingsplaner, køreplaner for civilsamfundets inddragelse, evalueringer af grundlæggende værdier i forbindelse med kontrakter om god regeringsførelse og udvikling samt risikostyringsrammer i forbindelse med budgetstøtte).	Senest i 2017	EEAS, KOM, Rådet
	b. Globalt styrke demokratianalyser på grundlag af erfaringer med pilotprojektet vedrørende demokratistøtte.	Senest i 2017	EEAS, KOM, MS
	c. Videreudvikle arbejdsmetoder til sikring af et optimalt samspil mellem dialog, målrettet støtte, incitamenter og restriktive foranstaltninger.	Igangsat	EEAS, KOM, MS
	d. Forbedre sammenhængen i anvendelsen af de menneskerettighedsklausuler, der systematisk indsættes i alle nye internationale EU-aftaler.	Senest i 2017	EEAS, KOM
	e. Støtte den igangværende udvikling af menneskerettighedsindikatorer, som FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder (OHCHR) foretager, med henblik på: i) at lette måling af gennemførelsen af menneskerettigheder, herunder offentliggørelse på internettet af indikatorer på globalt plan og ii) at systematisere indsamling og anvendelse af oplysninger om menneskerettigheder og overvågning af god praksis og erfaringer.	Senest i 2017	EEAS, KOM, Rådet
	f. Indgå i et systematisk samarbejde med FN og regionale organisationer (f.eks. Den Afrikanske Union (AU), Organisationen af Amerikanske Stater (OAS), Den Arabiske Liga (LAS), Europarådet, OSCE, ASEAN, Den Sydasiatiske Sæmmenslutning for Regionalt Samarbejde (SAARC) og Stillehavsøernes Forum (PIF)) om bedste praksis i forbindelse med menneskerettigheder og styrkelse af demokratiet i alle regioner.	Igangsat	EEAS, KOM, MS